

ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ДРУГИ
СМЈЕР: СВИ СМЈЕРОВИ
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ПРАВОСЛАВНА ВЈЕРОНАУКЕ

Годишњи број часова: 36

Седмични број часова: 1

СВРХА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Сврха проучавања Православне вјеронауке у васпитно-образовном систему јесте да се пружи општи поглед на свијет и живот у духу православног предања и искуства вјере, тј. да се настави са васпитањем у православној вјери, предању и религијском учењу и искуству Православне Цркве. Дакле, кроз наставу Православне вјеронауке се слободно остварује развијање самосвјесне, слободне и христолике личности, одговорне пред Богом и Црквом, као духовном заједницом којој припадају, гдје се не гради само вјерски, већ и морални, те културолошко-социолошки развој младе личности.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Наставак васпитања и образовања у области духовно-вјерског живота, са посебним освртом на православну хришћанску вјеру којој припадају;
- Да ученици постану добро и правилно информисани у складу с њиховим духовним и интелектуалним узрастом, те да се у оквиру породице уводе у практичан хришћански живот;
- Развијање осјећаја личне одговорности и самосвјесне обавезе, да би се могли правилно одредити према добру и злу као основним моралним категоријама;
- Остваривање просвећене, слободне, православно-црквене личности, те културолошко-социолошки зреле особе, усмјерене на тајну Божју, богољубље и човјекољубље као модел морално-етичког бивствовања.
- Развијање правилног односа према породици и друштву, према људима који другачије живе, мисле и вјерују.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Посебни циљеви наставе Православне вјеронауке су да се код ученика првенствено развије љубав према Богу, да се у њима образује истински људски лик и образ и да се припреме за активан хришћански живот у Цркви. Богословска основа Православне вјеронауке, односно вјерског васпитања и образовања, јесте поучавање о Богу као Светој Тројици. Бог је Отац, Син и Свети Дух, заједница личности

која се заснива на љубави. Богочовјечанска заједница, тј. заједница Бога и човјека, је испуњена у личности Господа Исуса Христа, а сада се остварује у Светој Литургији и осталим Светим тајнама, заједничком учешћу свих чланова Цркве. Црква се у свијету приказује као литургијска заједница, односно Тијело Христово, што подразумијева заједницу свих у Христу. Такође, предањски и искуствено, циљ васпитања Православне вјеронауке јесте образовање у божанском образу и подобију Христовом и само обожење као коначни циљ људског живота. Овакав приступ је увијек савремен и даје смисао православном васпитању као савременском и вјечном човјековом назначењу. Читав смисао васпитања у православљу и Православној вјеронауци као школском предмету јесте да се ученици, као дјеца Божја, оспособе за примање благодати Божје, кроз дјелатно учествовање у Светом богослужењу и Светим тајнама у којима сам Бог дјелује као Васпитач, Педагог и Учитељ. Сумирано, примарни смисао Православне вјеронауке је да изгради ученика као личност молитвено усмјерену према Богу, која тежи концепту светости.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ:

- 1. Бог - Пресвета Тројица**
- 2. Космологија (библијска)**
- 3. Антропологија (библијска)**
- 4. Гријех прародитеља Адама и Еве и његове посљедице**
- 5. Педагогија Старог завјета или чему нас учи Стари завјет?**
- 6. Старозавјетни пророци и вјесници Месије**

Наставна тема: Бог - Пресвета Тројица			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни учење Цркве о Богу Оцу; - разумије учење Цркве о Богу Сину, Другом Лицу Пресвете Тројице; - разумије учење Цркве о Богу Светом Духу, Трећем Лицу Пресвете Тројице; - објасни погрешна учења о Пресветој Тројици.	Ученик ће да: - дефинише основне истине учења Цркве о Богу као Пресветој Тројици; - анализира савремена људска трагања за Божијим постојањем.	Предмет: Психологија Култура религија Српски језик и књижевост	Тема: Конативни процеси Монотеистичке религије (јудаизам, хришћанство и ислам) Морфологија – у ужем смислу

Наставна тема: Космологија (библијска)			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - разумије и објасни стварање свијета као дјело Пресвете Тројице; - објасни узрок постанка свијета; - схвати и разумије важност творевине у икономији спасења; - разумије теорије еволуције о стварању.	Ученик ће да: - дефинише чин стварања свијета ни из чега; - формулише учење Цркве о духовном и материјалном свијету.	Предмет: Биологија Музичка култура Српски језик и књижевост Физика Хемија	Тема: Основни принципи еволуционе биологије Музика романтизма Лектира Молекулско-кинетичка теорија Астрофизика Водоник

Наставна тема: Антропологија (библијска)			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - разумије и објасни разлоге Божијег стварања човјека; - процијени циљ постојања човјека и дефинише његову улогу у свијету; - објасни живот првих људи у рају као бића заједнице.	Ученик ће да: - утврди значај Божијег стварања човјека; - анализира човјеков однос према творевини.	Предмет: Биологија ВРОЗ Француски језик Физика Хемија	Тема: Биологија човјека/репродуктивно здравље Еколошка свијест и одрживи развој L'individu et ses racines [Појединац и његови коријени] Молекулске силе и агрегатна стања Нуклеинске киселине

Наставна тема: Гријех прародитеља Адама и Еве и његове посљедице			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни злоупотребу слободе која доводи до промашаја циља човјековог постојања; - објасни разлоге изгнанства првостворених људи из раја; - дефинише будућу бригу и љубав Божију према човјеку и творевини; - процијени посљедице злоупотребе слободе и човјековог избора.	Ученик ће да: - дефинише појам слободе и усвоји слободу као дар од Бога; - анализира разлоге пропадљивости творевине као посљедице губитка заједнице са Богом.	Предмет: Биологија Српски језик и књижевост	Тема: Генетика, механизми наслеђивања Реализам Лектира

Наставна тема: Педагогија Старог завјета или чему нас учи Стари завјет?			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни улогу Старог завјета у припреми народа за долазак Месије; - појасни улогу пророка Мојсија и значај Декалога у Старом завјету; - процијени значај и смисао службе судија у јеврејској заједници; - образложи мудрост и значај цара Давида и Соломона у Старом завјету; - процијени васпитни, молитвени и богослужбени карактер Псалама; - анализира педагошки примјер праведног Јова; - процијени значај Књиге проповједникове као поучне књиге Старог завјета.	Ученик ће да: - дефинише личност пророка Мојсија у историји јеврејског народа; - утврди улогу цара Давида и Соломона у историји јеврејског и других народа; - анализира значај и смисао старозавјетних књига: Псалми, Књиге о Јову, Књиге проповједникове и поучних књига.	Предмет: Психологија Руски језик Географија Српски језик и књижевост	Тема: Емоционални процеси Развој човјека Праздници и традицији Становништво и насеља Књижевни језик Култура изражавања Романтизам

Наставна тема: Старозавјетни пророци и вјесници Месије			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни животе великих старозавјетних пророка и пророка Јоне; - препозна њихову пророчку службу у свјетлу Новог завјета; - образложи личност Светог Јована Крститеља као посљедњег пророка Старог завјета.	Ученик ће да: - дефинише пророчку службу у Старом завјету и објасни улогу пророка у најави доласка Месије; - утврди значај пророчке службе у Старом завјету.	Предмет: Психологија Ликовна култура (општи смјер) Српски језик и књижевност	Тема: Социјална спознаја и моћ друштвеног утицаја Сликање – алегоријске и историјске теме Култура изражавања

Дидактичко-методичка упутства и препоруке

- Циљеви наставе Православне вјеронауке спроводе се на информативно-сазнајном и дјелатном плану. Дакле, циљ вјеронауке није првенствено знање (интелектуално) о Богу, него „живот са Богом и у Богу.“ Према томе, кроз изучавање наставних садржаја из Православне вјеронауке подстиче се развој свијести ученика о заједништву унутар вјерске (литургијске) и друштвене заједнице, те се развија свијест о православном духовном (вјерском) и српском (националном) идентитету, али и отвореном односу према припадницима других вјерских заједница.
- Током изучавања Православне вјеронауке ученик не усваја само одређена знања о православном (духовном) и српском (националном) идентитету, већ се развија као слободна личност која учествује у животу Православне Цркве и друштвене заједнице. Због тога су предвиђени исходи учења из Православне вјеронауке прецизно дефинисали не само шта ученик треба да зна, разумије и анализира, већ и шта може обављати развијањем специфичних вјештина и компетенција.
- Оваква обласна структура пружа развој теоријске и практичне димензије учења и поучавања подстичући критичко и аналитичко размишљање о савременим вјерским, етичким и социјалним питањима, али и исказивање става према њима, те актуализује повезнице између предметних и наставних области. Стога, њихова главна улога је формирање младих личности која ће у даљем животу своје односе да граде у хришћанским вриједностима.
- Кроз развијање знања из Православне вјеронауке, првенствено функционалног знања, и практиковањем вјерског живота и хришћанских вриједности развијају се на конструктиван начин кључне компетенције (способности) као што су: критичко и аналитичко мишљење, иницијатива, рјешавање проблема, одлучивање, социјално понашање, конструктивно управљање осјећајима и стваралаштво/креативност.
- Основна поставка Православне вјеронауке је у томе да се однос вјероучитељ – ученик остварује у слободном односу јеванђелске љубави – уважавања, поштовања и послушности. Вјероучитељ подстиче развој и учење гледајући у ученику јединствену и непоновљиву хришћанску личност коју треба водити кроз васпитно-образовни процес развијајући компетенције и усвајајући хришћанске вриједности. Својим човјекољубивим односом анимира и подстиче ученика према његовим склоностима, мотивише га различитим похвалама, вредновањем и изражава очекиване резултате до њихових остварења. Вјероучитељ пружа непрестану подршку показујући и, ако је потребно, исправљајући смјер у учењу, дакле испочетка се појављује као водич и управитељ, а касније као сарадник у васпитно-образовном процесу.
- Остваривање међусобне вјере и повјерења између вјероучитеља и ученика јесте посебан однос који вјероучитељ остварује свједочењем истине вјере. Дакле, сам вјероучитељ свједочи и потврђује оно што преноси кроз дух заједништва са ученицима директним (непосредним), индиректним (посредним) и кооперативним методама. Пошто ученици имају различите могућности, потребе и интересовања, вјероучитељ прилагођава наставне садржаје и задатке њиховим способностима имајући на уму узраст, разлике у искуству, темпо рада, мотивацију, гледишта према извршавању школских задатака и друге особине.

- Ипак ученику који показује даровитост потребно је пружити задатке попут истраживања поједине теме, док ученику који слабије остварује очекиване исходе потребно је приступити са додатном пажњом. У циљу подстицања осјећања заједништва у раду потребно је повремено и активирати ученике да пружају подршку и помажу једни другима кроз рад у пару или групи. Најважније је да се сваки ученик осјећа важним и јединственим учесником школске заједнице, што је у основи хришћанске културе и идентитета.
- Наставне садржаје вјероучитељ реализује кроз коришћење различитих, па и савремених (иновативних) метода, како би се ученици више активирали у раду, те кроз самосталан или рад у групи стицали нова знање. У поучавању посебно истиче битне, кључне и носиве појмове како би ученик у процесу учења лакше стекао знање, савладао вјештине и обликовао гледишта изражена васпитно-образовним исходима.
- У наставном процесу реализације наставе Православне вјеронауке употребљавају се различити материјали, извори и наставна средства како би се ученицима на интересантнији начин презентовали нови наставни садржаји. На првом мјесту су свакако: уџбеници, Библијски атлас, Свето писмо Старог и Новог завјета, Пролог, разни приручници, црквене енциклопедије, лексикони, књиге и чланци богословног карактера. Посебно мјесто заузимају мултимедијски садржаји и информацијско-комуникацијска технологија као савремени медији. Али током коришћења различитих наставних средстава треба свакако наћи праву одговорну и рационалну мјеру током њихове примјене.
- Током реализације наставе подстицати читање библијских одломака са циљем да се ученици упознају како се исправно користи Свето писмо, али и да би се развијала култура читања Светог писма која је темељ духовно-вјерског живота православних хришћана.
- Такође, приликом реализације наставних садржаја у вези са стварањем свијета, човјека и догађајима и личностима из Старог завјета ученицима се могу приказати и документарни филмови са наведеном тематиком или са темама архелošких и других научних открића из доба Старог завјета .
- Учионица, а посебно кабинет Православне вјеронауке, ако за то постоје реални услови, примарно су мјесто за реализацију наставних садржаја из Православне вјеронауке. Међутим, како би се боље остварили поједини васпитно-образовни исходи, а како би се више подстицало искуство и доживљај саме вјере, часови Православне вјеронауке се могу реализовати и у храму. Ове часове по потреби повремено планирати и приликом литургијског окупљања или приликом неког другог богослужења Православне Цркве. Такође часови Православне вјеронауке се могу реализовати и у природи кроз теренску наставу и поклоничка путовања.
- Када се укаже могућност, неки часови се могу реализовати у сарадњи с осталим предметима, гдје долази до корелације наставних садржаја са тим предметима. Када се изучавају хуманитарни наставни садржаји или они који се односе на друштвену ангажованост они се могу реализовати у ваншколској околини. Сарадња с представницима локалне заједнице, те са представницима других вјерских заједница у хуманитарним, еколошким и сличним пројектима свакако може бити подстицајна за ученика. Кроз разнолике просторно-временске услове ученику се омогућава лакше разумијевање свијета око себе, а и социјализација и препознавање своје улоге као хришћанина у свијету.

- Пошто вјероучитељи дјелују у концепту тзв. вјеронауке на дјелу, односно хришћанске практичности, код ученика треба развијати најплеменитије јеванђелске и друштвене доживљаје, а посебно харитативне активности као што су прикупљање помоћи, посјете болесним и немоћним, волонтирање у помоћи дјечи са посебним потребама и тд.
- Вјероучитељ у раду јесте самосталан, али треба правилно да планира свој рад и на основу плана реализује потребне дефинисане наставне садржаје како би имао довољно времена за остваривање планираних циљева, али и како би равномјерно остваривао планиране исходе.
- Ученичка постигнућа вреднују се према стеченоме знању, понашању, владању, савладаним вјештинама и обликованим погледима која добивају пуноћу смисла у остварењу хришћанског етоса. Вредновање садржава квалитативну и квантитативну процјену ученичких постигнућа, залагања, односа према другима у контексту одговорности и сарадње. Са друге стране вредновање постигнућа ученика је процес који подразумијева примјену различитих облика системског праћења и вредновања како би се унаприједио процес учења и напредовања ученика, што превазилази праксу бројчаног оцјењивања.
- Оцјењивање ученика вршити у складу са важећим правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.